

Alma ZAVODNIK LAMOVŠEK

Prostorsko planiranje na poti k sistemski ureditvi

V prispevku je opisana široka paleta vprašanj in problemov, ki nastajajo v vsakodnevni praksi na področju prostorskega planiranja, tudi v razmerju med državnim in lokalnim prostorskim planiranjem. Vprašanja in problemi so metodološke, vsebinske in proceduralne narave ter se tičejo celovitega sistema prostorskega planiranja v Sloveniji. Izpostavljeni so vloga planiranja na ravni lokalne skupnosti, pristojnosti glede prostorskega razvoja na njenem območju ter možnosti usklajevanja z državnimi, predvsem sektorskimi interesi. Odprta so tudi vprašanja nove sistemske ureditve prostorskega planiranja z uvedbo novih prostorskih aktov in planiranja na regionalni ravni, ki v zakonu o urejanju prostora sistemsko in procesno še niso ustrezno rešena. V sklepnem delu je podanih nekaj predlogov za vzpostavitev sistema prostorskega planiranja, ki bo sodoben, usklajen, fleksibilen, odprt in usmerjen v sodobne rešitve in premagovanje togosti tradicionalnih postopkov prostorskega planiranja.

The article deals with a broad palette of questions and issues emerging from day-to-day practice in physical planning, even in relations between national and local physical planning. The questions and issues apply to methodology, content and procedures and concern the entire system of physical planning in Slovenia. Emphasis is given to the role of planning on the local community level, authority concerning spatial development in its' territory and possibilities for mediation between national, above all, departmental interests. Questions concerning the new systems arrangement are also raised, stemming from the introduction of new planning acts and planning on the regional level, whereby the system and procedure haven't been satisfactorily solved in the new law on physical planning. In conclusion certain proposals for the establishment of a physical planning system are presented, a system which could be modern, harmonised, flexible, open and oriented towards modern solutions, as well as overcoming the rigidity of traditional procedures in physical planning.

Hierarhija prostorskih aktov
Horizontalno in vertikalno usklajevanje
Prostorsko planiranje

Hierarchy of planning acts
Horizontal and vertical mediation
Spatial planning

1. Spremembe

Prostorsko planiranje je v Sloveniji začelo doživljati velike spremembe kmalu po njeni osamosvojitvi. Razmerja med uveljavljenim in novim družbenim sistemom so se začela hitro spreminjati. Na področju prostorskega planiranja je predvsem na lokalni ravni nastal največji preobrat po uveljavitvi Zakona o lokalni samoupravi leta 1993 (Uradni list RS, št. 72/93). Uveljavljen komunalni sistem je razpadel, saj so razdelili občine na manjše teritorialne enote. Poleg tega so se zgodile velike spremembe v organizaciji državne uprave, s katero je nastal zelo velik razkorak med državo in lokalnimi skupnostmi. Pristojnosti med državo in občinami so se prerazporedile. Tako so občine izgubile mnogo pristojnosti, ki so se z uveljavitvijo nove zakonodaje prenesle na upravne enote, mnogo pa jih je os-

talo na preveč splošni ravni. Podobno velja za področje urejanja prostora, kjer ima občina načelno vse pristojnosti urejanja prostora na svojem ozemlju, praksa pa kaže drugačno sliko. Težava je predvsem v preveliki splošnosti zakonskih določb, saj razmejitev pristojnosti med državo in občino ni jasno določena. Iz obsežne problematike lahko izpostavimo nekaj najpomembnejših ugotovitev:

- lokalne skupnosti imajo v skladu z zakonodajo izvorno (!?) pristojnost na področju urejanja prostora, kar večinoma ne drži, saj se ne morejo izogniti tako imenovanim »obveznim republiškim izhodiščem« iz veljavnega državnega prostorskega plana, ki običajno predstavljajo več kot polovico ozemlja posamezne občine;
- izdajanje dovoljenj za posege v prostor je (še vedno) v pristojnosti države. Glede na vrsto in pomen posega jih izdajajo upravne enote oziroma ministrstvo, pristojno za

prostor. Kje je potemtakem dejanska pristojnost za urejanje prostora: na ravni občine ali države?

- razumevanje posameznih sektorjev, ki vstopajo v proces prostorskega planiranja, je izrazito enostransko (sektorsko) naravnano, s čimer se odpira vprašanje ne le delitve pristojnosti na področju urejanja prostora med lokalno skupnostjo in državo (vertikalno usklajevanje interesov), temveč tudi vprašanje pristojnosti za urejanje prostora ter usklajenega delovanja med posameznimi sektorji na državni ravni (horizontalno usklajevanje interesov);
- med državo in lokalnimi skupnostmi je prevelik razkorak, da bi sistem prostorskega planiranja lahko deloval učinkovito in uspešno. Razkorak ni le organizacijske, temveč tudi vsebinske narave in se kaže v neuravnoteženosti pri ravni podrobnosti planiranja, določenosti in togosti prostorskih aktov ter nejasnostih zaradi prepletanja usmeritev in konkretnih zahtev v prostorskih aktih na državni in lokalni ravni.

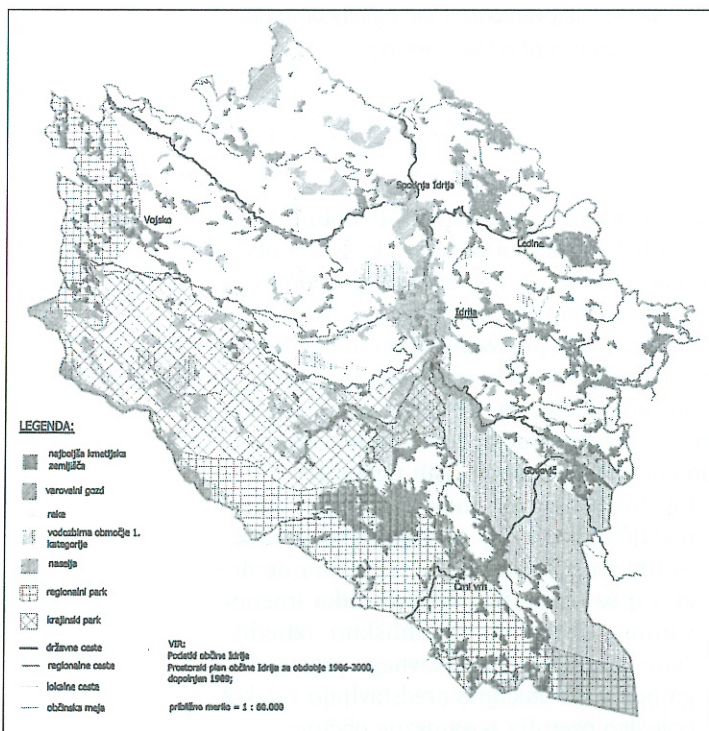
Posledica nastalega položaja je, da država velikokrat posega v posamezne rešitve do podrobnosti, ki so že povsem izvedbenega značaja. S tem postaja edina (nadrejena) in-

stanca, ki pa z uporabo moči in vedno novih intervencij ne more več obvladovati težav. Nastajajo celo nasprotni učinki, težave se povečujejo, proces pa postaja vse težje obvladljiv in se zapira v začaran krog.

V takšnih razmerah je potreba po novih sistemskih rešitvah na področju prostorskega planiranja in urejanja prostora postajala vedno večja. Tako so že na začetku devetdesetih let začeli pripravljati nov zakon o urejanju prostora, ki pa je epilog doživel šele po dobrih desetih letih. V vmesnem obdobju so se razmere na področju prostorskega planiranja še naprej zaostrovale. Na državni ravni so sprejeli pomembne spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin državnega prostorskega plana [1], Ministrstvo za okolje in prostor, Urad RS za prostorsko planiranje, je izdalo številna navodila in priporočila [2], ki so nato namesto dotedanjega postopka usklajevanja interesov v prostoru uvedla tako imenovana obvezna republiška izhodišča. Ta so predvsem sektorskim ministrstvom dala poglavitno moč odločanja, prostorskemu planiranju na lokalni ravni pa je preostala le še vloga zbiranja različnih sektorskih podatkov in njihovega prenosa na skupno karto.

Problematika nastalega položaja je bila leta 2000 že tako velika, da je Urad RS za prostorsko planiranje v okviru srečanj SiP – Slovenski prostor pripravil strokovno srečanje na temo lokalnega prostorskega planiranja, pri čemer je bilo še posebno izpostavljeno vprašanje razmerja med državo in lokalno skupnostjo – občino.

Tema (p)ostaja vedno bolj aktualna, saj je seznam nerešenih vprašanj in problemov na področju prostorskega planiranja v Sloveniji vedno daljši. Vprašanja segajo od konkretnih, vsakodnevnih težav, ki se pojavljajo pri izvajanju posegov v prostor, do vprašanj, kako uravnati sistem prostorskega planiranja in njegovega izvajanja, da bo učinkovit in uspešen v praksi. Razmere so se bolj ali manj zaostrovale vse do sprejema novega Zakona o urejanju prostora, ki naj bi na podlagi Ocene stanja in teženj v prostoru Slovenije ter Politike urejanja prostora Republike Slovenije [3] uvedel reformo sistema prostorskega planiranja in zagotavljanje usklajenega in povezanega delovanja dejavnikov prostorskega načrtovanja na vseh ravneh odločanja.

Slika 1: Prikaz (za)varovanih območij (tako imenovanih »obveznih republiških izhodišč«) na primeru občine Idrija. *Planibilnega* prostora, na katerem občina izvaja izvirne pravice urejanja prostor, je le še dobra tretjina ...

2. Nove razmere

Z začetkom leta 2003 je začel veljati dolgo pričakovani Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št.110/02). Nastal je predvsem zato, da bi pravno preuredil področje, ki obsega prostorsko planiranje, ukrepe za omogočanje realizacije prostorskih ureditev, opremljanje zemljišč za gradnjo, reguliranje dejavnosti prostorskega načrtovanja ter vzpostavitev prostorskega informacijskega sistema. Njegovi cilji so v skladu z zagotavljanjem trajnostnega prostorskega razvoja zlasti:

- razmejiti pristojnosti za urejanje prostora med državo in lokalnimi skupnostmi skupaj z uveljavitvijo regionalne ravni načrtovanja;
- omogočiti večje sodelovanje javnosti pri urejanju prostora ter transparentnost postopkov priprave in sprejemanja prostorskih aktov;
- zagotoviti večjo fleksibilnost pri določanju vsebine prostorskih aktov ter načrtovanju prostorskih ureditev;
- upoštevati nov status zasebne lastnine pri prostorskem načrtovanju ter uveljavljanje zasebne iniciative pri operativnem urejanju prostora;
- zmanjšati tveganja pri pripravi investicijske namere;
- zagotoviti dostopnost ter preglednost prostorskih aktov in režimov urejanja prostora za posamezno zemljišče;
- regulirati strokovno dejavnost prostorskega planiranja.

Nov zakon o urejanju prostora določa kot krovni prostorski dokument Strategijo prostorskega razvoja Slovenije. Na državni ravni uvaja še Prostorski red Slovenije, ki bo podal temeljna in podrobnejša pravila urejanja prostora za območje celotne države. Oba predstavljata izhodišče za pripravo dokumentov na lokalni ravni: Strategije prostorskega razvoja občine, ki vsebuje tudi urbanistične in krajinske zasnove, ter Prostorskega reda občine, katerega temeljni namen je določanje namenske rabe prostora. Na izvedbeni ravni so z novim sistemom urejanja prostora uvedli lokacijski načrt, ki je namenjen načrtovanju posameznih prostorskih ureditev na državni oziroma lokalni ravni. Dana je tudi možnost izdelave medobčinskega lokacijskega načrta, ki ga pripravi več občin skupaj.

Zakon o urejanju prostora poleg državne in lokalne ravni planiranja uvaja tudi regional-

no raven, na kateri bodo pripravljali regionalne zasnove prostorskega razvoja kot vmesni člen med državno in občinsko ravno prostorskega planiranja. Njihov temeljni namen je usmerjati razvoj prostorskih ureditev državnega in regionalnega pomena v skupnem dogovoru med državo in občinami. Občine in država bodo za posamezna območja ali prostorska vprašanja pripravile skupni prostorski akt, ki bo obvezoval tako državo kot občine: država mora izdelati državne lokacijske načrte v skladu s sprejeto regionalno zasnovo, občine pa morajo pri načrtovanju svojega prostora prav tako upoštevati regionalno zasnovo kot izhodišče za prostorski razvoj svojega območja.

Pomembna novost Zakona o urejanju prostora je uvedba sistema zbirk prostorskih podatkov in Poročila o stanju na področju urejanja prostora, ki bo vsebovalo analizo stanja in teženj prostorskega razvoja, analizo izvajanja Strategije prostorskega razvoja Slovenije in drugih državnih in regionalnih prostorskih aktov ter predloge za nadaljnji prostorski razvoj države in glede na ugotovljeno stanje tudi predlog za spremembo Strategije prostorskega razvoja Slovenije.

Zakon je prinesel dolgo pričakovano »reformo« sistema prostorskega planiranja z nekaterimi novostmi v vsebini in hierarhiji prostorskih aktov. Sistemske spremembe se nanašajo predvsem na:

- uvedbo regionalne ravni prostorskega planiranja z regionalno zasnovo prostorskega razvoja;
- uvedbo prostorskega reda na ravni države;
- premike nekaterih vsebin med posameznimi prostorskimi akti na lokalni ravni;
- uvedbo enotnega izvedbenega akta za vse vrste prostorskih ureditev na državni in lokalni ravni;
- razširjen postopek sprejemanja in dopolnjevanja prostorskih aktov.

Ob tem je vendarle čutiti pomanjkanje metodoloških novosti ter jasne razmejenosti med vsebinami in podrobnostmi posameznih prostorskih aktov na različnih ravneh planiranja. Nerešena so tudi številna procesna vprašanja, zaradi česar ostaja novi sistem prostorskega planiranja nepopoln, razdrobljen in nepovezan. Namesto pričakovanih odgovorov in sistemskih rešitev (ki so jasno opredeljeni v ciljih zakona) je zakon o urejanju prostora poleg nerešenih starih vprašanj in dilem, še vrsto novih. Med njimi smo v nadaljevanju izpostavili le najbolj pereča^[4].

Vloga prostorskega planiranja do sektorskih dokumentov in aktov je opredeljena le načelno, brez jasnih usmeritev in odgovornosti posameznih nosilcev urejanja prostora pri usklajevanju razvojnih in varstvenih interesov v prostoru.

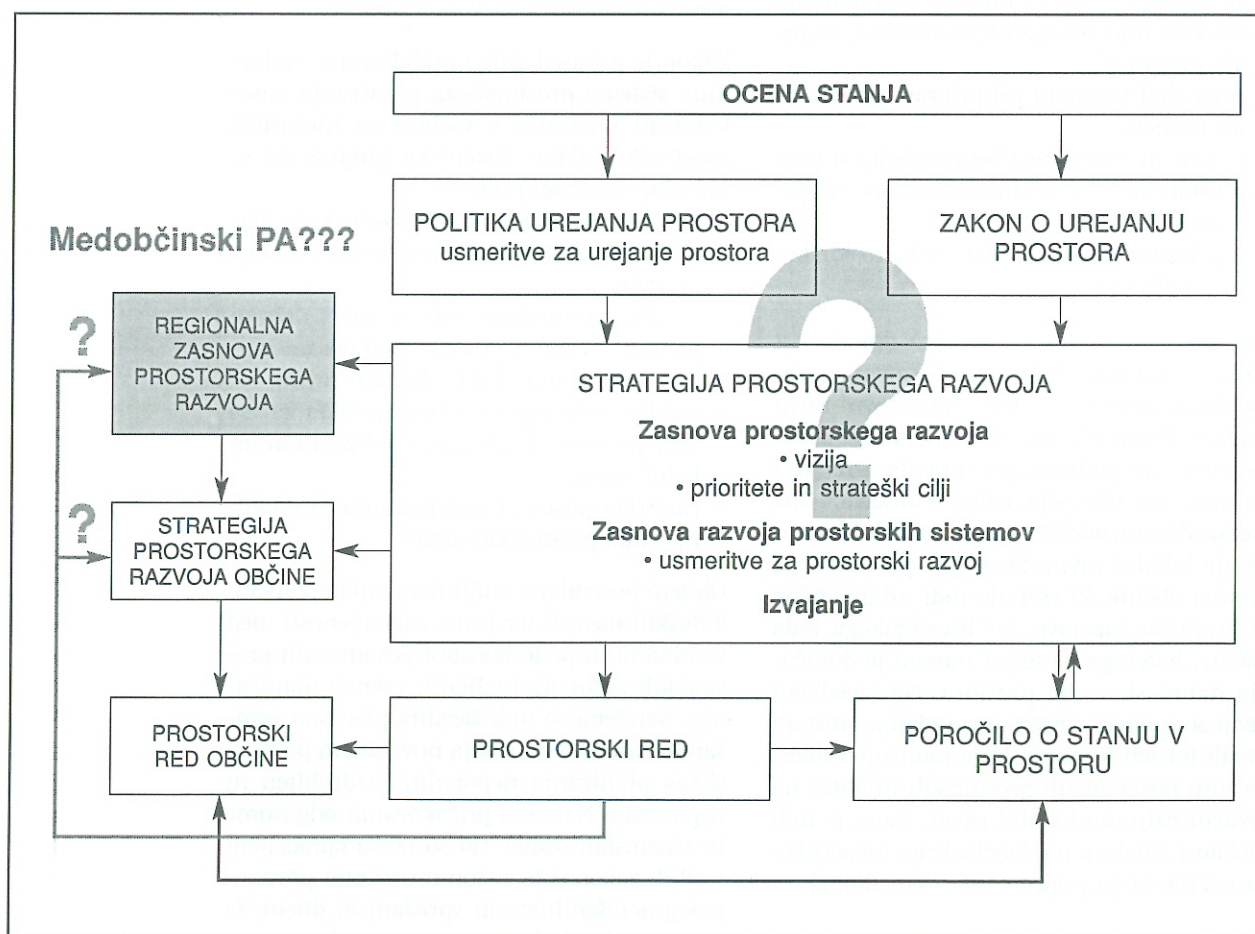
Število prostorskih aktov je preobsežno. Posledično je hierarhija dokumentov opredeljena togo in netransparentno. Medsebojno se prepletajo strateški in izvedbeni prostorski akti. Primer je Prostorski red Slovenije, ki je opredeljen kot strateški prostorski akt, hkrati pa naj bi določal podrobna pravila urejanja prostora za graditev objektov v prostorskih ureditvah državnega pomena, kar je popolnoma izvedbena raven predpisa.

Umestitev in vloga regionalne zasnove prostorskega razvoja v novem sistemu prostorskega planiranja ni jasna. Na eni strani ni dovolj opredeljena niti vsebinsko niti metodološko, na drugi pa je v zakonu opredeljeni sistem še vedno naravnani le na dve ravni planiranja: državno in lokalno. Regionalna

raven je s tega vidika bolj ali manj nujno zlo, ki ga potrebujemo le formalno.

Sistem prostorskega planiranja (brez izvedbenih prostorskih aktov), kot ga določa Zakon o urejanju prostora – manjkajo nekatere ključne povezave v vsebinskem in procesnem delu, zato sistem nima vzpostavljenih povratnih zank za uspešno in učinkovito delovanje.

Prostorski red Slovenije je nov dokument na področju urejanja prostora, za katerega je vsebina le okvirno določena. Gre za akt, ki bo podajal temeljna in podrobnejša pravila urejanja prostora. Če bo določal temeljna pravila urejanja prostora kot okvir za ravnanje na nižjih ravneh planiranja, bo njegova vloga lahko uspešna in učinkovita. Če pa bo pravila urejanja prostora določal prepodrobno, bo njegovo izvajanje manj uspešno bodisi zaradi prevelikih zahtev, ki jih bo postavljaj, bodisi zaradi togosti in neupoštevanja posebnosti posameznih območij. Zaradi posebnosti posameznih območij se lahko celo

Slika 2: Manjkajoče povezave med vsebinskim in procesnim delom Zakona o urejanju prostora

zgodí, da pravil urejanja prostora sploh ne bo mogoče izvajati (npr. odmik objektov od parcelne meje, uporaba materialov pri gradnji novih objektov, opremljanje gradbenih parcel na območjih razpršene gradnje ...).

Še vedno obstaja nevarnost, da bodo prostorski akti ali nefleksibilni in bodo togo predpisovali usmeritve prostorskega razvoja in pravila urejanja prostora ali preohlapni in nenatančni v svoji vlogi (strateški ali izvedbeni značaj prostorskega akta!). Oboje je prej ovira kot spodbuda za učinkovito, hitro in uspešno reševanje zatečenih in novih (nastajajočih) prostorskih vprašanj.

Iste vsebine se pojavljajo v različnih prostorskih aktih. To je najbolj opazno pri regionalni zasnovi prostorskega razvoja in strategiji prostorskega razvoja občine, kjer so poleg vsebin neopredeljena tudi merila prikazovana predlaganih prostorskih rešitev.

Omeniti je treba še postopek sprejemanja prostorskih aktov, ki se od prejšnjega loči le po dodanih prostorskih konferencah. Načelno je predpisan za vse prostorske akte enako. Glede na oblikovan sistem prostorskega planiranja pa je neprimeren vsaj pri pripravi in sprejemanju Prostorskega reda Slovenije, saj ne omogoča hitrega dopolnjevanja dokumenta, temveč je treba za vsako spremembo v celoti ponoviti postopek. Težave nastajajo tudi pri vsebini smernic urejanja prostora, ki jih morajo podati nosilci urejanja prostora. Takrat lahko govorimo celo o svojevrstnem paradoksu: nosilci urejanja prostora podajajo smernice urejanja prostora za dokument, ki bo šele določal pravila urejanja prostora.

Nesistemske rešitve se kažejo tudi pri regionalnih zasnovah prostorskega razvoja. Gre namreč za dokument, ki predstavlja partnerski akt med državo in lokalno skupnostjo, kar pomeni, da bi ga morali pripravljati v tesnem medsebojnem sodelovanju. Zaradi zakonskih določb je tudi tu država postavljena v nadrejen položaj, saj tako kot pri vseh drugih prostorskih aktih podaja smernice urejanja prostora, partnerstvo pa za zdaj razume le kot finančno soudeležbo pri pripravi regionalnih zasnov prostorskega razvoja.

Zato se je treba vprašati, čemu je namenjena takšna prenova sistema prostorskega planiranja in kako bo delovala? Še prej se moramo vprašati, čemu je danes prostorsko planiranje sploh namenjeno?

Odgovor ni več preprost, saj gre za proces, s katerim poskušamo izboljšati, urejati, varovati, vzdrževati, ohranjati ... prostor in s tem kakovostno življenjsko okolje v skladu z načeli trajnostnega (prostorskega) razvoja. Pri tem ni več enoznačnih in dolgoročnih odgovorov na dane izzive. Vse rešitve, ki nastajajo za nadaljnje usmerjanje posegov v prostor, so le prikaz ene izmed možnih različic, ki nastane v določenem trenutku in razmerah. Hkrati s temi ugotovitvami se odpira vprašanje, kako v teh mejah določati prostorske pogoje (kako?) za posege v prostor, vezane na določena območja in lokacijo (kje?), čeprav vrsta posega/dejavnosti ni več vnaprej poznana in določena (kaj?, kdaj?).

3. Kako naprej?

Med ključne odgovore na zastavljena vprašanja gotovo spada sistem prostorskega planiranja, ki mora delovati usklajeno v vsebinskem, metodološkem in procesnem delu. Ta mora biti v sodobni družbi naravnano tako, da postavlja pogoje in usmeritve, s katerimi je mogoče odgovoriti na spremembe in iniciative, ki so v prostoru vedno hitrejše in pogostejše. Premagati je treba togost tradicionalnih planerskih postopkov ter dosledne hierarhične strukture. Težiti moramo k prožnejšim odnosom, s katerimi je mogoča uresničitev istih ciljev na različnih ravneh javne uprave, še posebno pa v različnih sektorjih. Med njimi morata biti še posebno izpostavljena javni interes ter povečanje udeležbe javnosti v procesu odločanja.

V takšnih razmerah ima prostorsko planiranje nove odgovornosti zagotavljanja prostorske kohezije z vzpostavljanjem homogenih razmer na celotnem območju, tako da lahko lokalne skupnosti sledijo lastnim gospodarskim, socialnim in kulturnim ciljem. Hkrati ima odgovornost ohranjati in razvijati teritorialne identitete, različnosti, posebnosti in prednosti (Camagni, 2002).

V sodobnem sistemu prostorskega planiranja se morajo zato uveljaviti:

- načelo horizontalnega povezovanja med različnimi sektorskimi politikami, ki imajo vpliv na prostorske strukture;
- načelo vertikalnega povezovanja, ki pomeni nujno povezovanje med različnimi institucijami na različnih ravneh planskega procesa;

- načelo partnerstva med zasebnim in javnim sektorjem, kjer zasebna učinkovitost in javna kontrola skupaj dajeta pozitivne učinke;
- načelo oblikovanja vizij oziroma konceptov, ki ga je treba izvajati z vključevanjem najširše javnosti v proces prostorskega planiranja.

Predlagana načela je mogoče uveljaviti le z instrumenti, ki niso več tako togi in nefleksibilni kot v dosedanjih sistemskih ureditvah prostorskega planiranja. Praksa je namreč pokazala, da sta prav togost in nefleksibilnost največji oviri pri izvajanju ciljev in usmeritev prostorskega razvoja ter urejanja prostora. Novi instrumenti morajo biti zato prožnejši, tako da omogočajo hiter odziv na spremembe v prostoru. Tako lahko nastajajo sodobni prostorski dokumenti (akti), ki predstavljajo močno orodje za doseganje zastavljenih ciljev prostorskega razvoja in urejanja prostora. V tem kontekstu mora država vstopati v proces prostorskega planiranja kot enakovreden in ne nadrejen partner (decentralizacija sistema), instrumente regulacije pa mora uporabiti v smislu usmerjanja in ne v smislu odločitev »z vrha«.

Za učinkovito in uspešno delovanje sprejete sistema prostorskega planiranja je zato treba izvesti nekatere popravke, ki bodo posameznim prostorskim aktom dali pravi smisel in veljavo:

- strategija prostorskega razvoja države mora biti predvsem usmerjevalen dokument, ki vsebuje skupne smernice in priporočila za usmerjanje in usklajevanje dokumentov, horizontalno in vertikalno usklajevanje interesov, uresničevanje partnerstva med zasebnim in javnim interesom, vključevanje javnosti v proces prostorskega planiranja idr. na nižjih, predvsem pa na lokalni ravni prostorskega planiranja;
- namesto togo predpisanega prostorskega reda države je treba pripraviti vrsto priročnikov in navodil, ki bodo podali tudi navezavo na obstoječe sektorske cilje in usmeritve, nanašajoče na prostor, ter bodo v pomoč planerjem pri uresničevanju zastavljenih ciljev prostorskega razvoja;
- vzpostaviti je treba močno regionalno raven prostorskega planiranja, kjer se bosta popolnoma uveljavila horizontalno in vertikalno sodelovanje javne uprave in različnih sektorjev ter sodelovanje javnosti;

- lokalne skupnosti morajo biti dovolj močne, da si same ustvarijo scenarije prostorskega razvoja in s tem uresničijo izvorne pristojnosti urejanja prostora.

Mag. Alma Zavodnik Lamovšek, univ. dipl. inž. arh., Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, Katedra za prostorsko planiranje, Ljubljana
E-pošta: azavodni@fgg.uni-lj.si

Opombe

- [1] Gre za Spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana Republike Slovenije, Uradni list RS, št. 11/99, ki so prinesle številne vsebinske dopolnitve.
- [2] Med njimi sta tudi Strokovno priporočilo o izvrševanju odloka o Spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana Republike Slovenije pri pripravi prostorskih sestavin planskih aktov občin ter ugotavljanje njihove usklajenosti z obveznimi izhodišči prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana Republike Slovenije.
- [3] Oba dokumenta sta bila sprejeta na Vladi RS 20. decembra 2001.
- [4] Prispevek ne obravnava težav, ki nastajajo ob prehodu na nov sistem prostorskega planiranja.

Literatura in viri

- Camagni, R. (2002) The Case for Spatial Planning: New Goals, Roles, Styles and Tools, Alpine – Adriatic Working Community, 1st Commission for Spatial Management and Environmental Protection, Meeting of the Working Group for Spatial Management Castel Brando – Cision di Valmarino, June 4th, 2002.
- Ocena stanja in teženj v prostoru Republike Slovenije (2002) MOP, Urad RS za prostorsko planiranje, Ljubljana.
- Politika urejanja prostora Republike Slovenije (2002) MOP, Urad RS za prostorsko planiranje, Ljubljana.
- Predlog zakona o urejanju prostora (ZureP-1), prva obravnava, EPA 397 – III, Poročevalec državnega zbora, št.102, december 2001.
- Spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana Republike Slovenije, Uradni list RS, št. 11/99.
- Strokovno priporočilo o izvrševanju odloka o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 11/99) pri pripravi prostorskih sestavin planskih aktov občin ter ugotavljanje njihove usklajenosti z obveznimi izhodišči prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana Republike Slovenije, MOP, Ljubljana, april 1999.
- Willke, H. (1993) Sistemska teorija razvitih družb, Dinamika in tveganost moderne družbene organizacije, Znanstvena knjižnica, FDV, Ljubljana.
- Zakon o lokalni samoupravi, Uradni list RS, št. 72/93.
- Zakon o urejanju prostora (ZureP-1), Uradni list RS, št. 110/02.